

*Корінювський В.В.,
здобувач вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр»
спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
Науковий керівник: Фарат О.В., доктор економічних наук, доцент кафедри підприємництва
та екологічної експертизи товарів,
Національний університет «Львівська політехніка»
vladkorinews@gmail.com, farat_o@ukr.net*

РОЛЬ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ В СУЧАСНИХ УКРАЇНСЬКИХ РЕАЛІЯХ

На сучасному етапі розвитку суспільства, в період економічних реформ і бурхливого індустріального розвитку, освіта і екологічна освіта є основним фундаментом людського розвитку [2, ст. 145]. Якщо фундамент міцний, то майбутнє нації має перспективи, бо саме освіта плекає інтелектуальний та духовний потенціал країни, встановлює нову систему цінностей, відповідає запитам населення щодо змін у світосприйнятті складних процесів зміни довкілля. Сучасна екологічна освіта є системна складова національної системи освіти, яка функціонує на підставі чинного законодавства про освіту та Національної стратегії розвитку освіти України на період до 2021 року, схваленої Указом Президента [7].

Характерною рисою сучасної екологічної освіти є її спрямованість на гармонізацію взаємодії суспільства і природи, розв'язання екологічних проблем та сталий розвиток суспільства. Відповідно до Концепції екологічної освіти України, екологічна освіта повинна охоплювати всі вікові, професійні та соціальні версти населення, і ґрунтуватися на принципах системності і безперервності, що забезпечують умови формування екологічної культури між окремими ланками освіти; єдності формальної і неформальної освіти; орієнтації на ідею цілісності природи; міждисциплінарного підходу до формування екологічного мислення, що передбачає логічне поєднання й поглиблення системних природних знань; взаємозв'язку краєзнавства, національного і глобального мислення, що сприяє поглибленому розумінню екологічних проблем на різних рівнях тощо [6].

Сучасна екологічна освіта – це безперервний комплексний процес формування екологічного світогляду, екологічної свідомості та культури всіх верств населення, соціальних груп і суспільства [5]. Таким чином, екологічна освіта – це сукупність компонентів: екологічні знання – екологічне мислення – екологічний світогляд – екологічна етика екологічна культура. Світовий досвід переконує, що стан збереження навколишнього природного середовища і раціональне використання природних ресурсів, ефективність виробництва перебувають у прямій залежності від розвитку освіти, вдосконалення нових освітніх технологій і підвищення екологоекономічного освітнього рівня населення.

Тому, для подальшого розвитку екологічної освіти в Україні передбачає необхідно звернути увагу на:

- розробку наукових основ неперервної екологічної освіти на основі Національної доктрини розвитку освіти у XXI столітті, здобутків української та зарубіжної педагогічної практики, напрацювань провідних вчених і практиків освітньої галузі, громадських екологічних організацій;
- поступове поетапне реформування екологічної освіти та виховання особистості на наукових і духовних принципах з урахуванням національних традицій, надбань та світового досвіду; формування поколінь з новою екологічною культурою, з новим екологічним світоглядом на принципах гуманізму, екологізації мислення, міждисциплінарної інтеграції, історизму та системності з метою збереження і відновлення природи України та її біологічного різноманіття;
- розвиток міжнародних зв'язків і співробітництва у галузі екологічної освіти і науки, охорони довкілля, раціонального використання природних ресурсів, збереження біосфери і цивілізації.

Велике значення для підвищення рівня екологічної освіти мають міжвузівські, регіональні і міжнародні контакти викладачів і здобувачів вищої освіти; зв'язки з громадськими організаціями; регулярний обмін досвідом, стажування, виконання спільних екологічних проектів, науково-дослідних програм і видання підручників та посібників; підготовка і перепідготовка педагогічних кадрів вищих навчальних закладів у галузі екологічної освіти [1, ст. 246].

Особливу увагу, необхідно звернути на діяльність громадських організацій природоохоронного спрямування, які є вагомим чинником дієвої державної екологічної політики та їх залучення для розв'язання як екологічних проблем в цілому, так і проблем екологічної освіти [3]. На жаль сьогодні жодна громадська організація не може в повній мірі взяти на себе виконання функцій, типових для громадської екологічної організації. Досі відсутній механізм взаємодії громадських організацій і владних структур у розв'язання екологічних проблем, що значно знижує активність громадських ініціатив. Світовий досвід підтверджує, що громадські організації можуть здійснювати масову освіту та виховання всіх верст і категорій населення, що ґрунтується на поєднанні екологічних знань з практичною природоохоронною та науково-дослідною роботою. Тому необхідно створити цілісну систему екологічної просвіти, забезпечення її безперервності, в результаті чого кожна людина будь-якого віку матиме можливість одержувати необхідні їй екологічні знання.

Подальший розвиток України передбачає необхідність збалансованого вирішення соціальних та економічних завдань за умови збереження навколишнього середовища та природно-ресурсного потенціалу з пріоритетом екологічної складової. Такий підхід повинен базуватись на глибоких екологічних знаннях і підвищеній загальнолюдській екологічній свідомості. Задача формування екологічного світогляду, тобто перебудови людської свідомості, потребує зміни сформованої життєвої парадигми, зміни мислення, реформування старих і

становлення нових духовних інститутів суспільства, культурної революції в людських якостях. Зміна ідеології – дуже складний процес, але він необхідний для виживання цивілізації.

Отже, свідоме розуміння людиною свого місця і ролі в природі сприятиме досягненню глобальності екологічних проблем людства та можливості їх розв'язання спільними зусиллями. Екологічна освіта третього тисячоліття повинна стати необхідною складовою гармонійного, екологічно безпечного розвитку, а підготовка фахівців з високим рівнем екологічних знань, екологічної свідомості і культури, як складової системи національного і громадського виховання всіх верств населення України повинна стати одним із головних важелів у вирішенні надзвичайно гострих екологічних і соціально-економічних проблем нашої держави.

Список використаної літератури:

1. Бойченко С. В. Екологічна освіта – основа сталого розвитку суспільства / С. В. Бойченко, Т. В. Саєнко. – К.: Університет «Україна», 2013. – 502 с.
2. Екологічна освіта для сталого розвитку у запитаннях та відповідях : науковометодичний посібник для вчителів / Бондар О. І. [та ін.]. – Херсон : Грінь Д.С., 2015. – 228 с.
3. Іслам А.В. Сучасна екологічна освіта у ВНЗ України. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.sworld.com.ua/konfer31/555.pdf>
4. Освіта в інтересах сталого розвитку в Україні. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ecoosvita.org.ua/>
5. Освіта для сталого розвитку (ОСР): розвиток концепції в рамках процесу «Довкілля для Європи» та основні досягнення в Україні. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://ecoosvita.org.ua/storinka-knygy/osvita-dlya-stalogo-rozvytku>
6. Про концепцію екологічної освіти в Україні – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://consultant.parus.ua/?doc=01E1O32CC0>
7. Про Національну стратегію розвитку освіти України на період до 2021 року – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>